

Canto Ostinato

Eindeloze vocal experience

Met uitvoeringen en bewerkingen van Simeon ten Holts *Canto Ostinato* kun je grachten dempen, maar de versie waarmee PA'dam binnenkort op tournee gaat is wel heel bijzonder: een vocal experience. DOOR OSWIN SCHNEEWEISZ

FOTO: LOU WOLFFS

'Niet alleen het publiek raakt in trance, maar ook de zangers'

MARIA VAN NIEUKERKEN

Canto Ostinato: componist Simeon ten Holt (1923-2012) maakte zich er onsterfelijk mee. Het werk uit 1979, oorspronkelijk geschreven voor drie piano's en een orgeltje, behoort ongetwijfeld tot de meest uitgevoerde composities van een Nederlandse componist. Het op minimalistische leest geschoeide werk brak zelfs door de muren van de klassieke muziektempels heen en werd ongemeen populair bij een breed publiek. Zo bezien was Simeon ten Holt (die komend jaar honderd jaar geleden geboren werd) een beetje de Einaudi van de jaren ze-

ventig. Hij kreeg in elk geval een flinke tik mee van de indertijd razend populaire minimalmuziek. Maar inmiddels is Canto Ostinato een fenomeen op zich geworden, een iconisch werk dat de maker heeft overleefd. Want het wordt nog steeds regelmatig uitgevoerd, prijkt jaarlijks op de 'Hart en ziel'-lijst van Radio 4 en kent inmiddels talloze bewerkingen: voor saxofoons, marimba, orgel, orkest en strijkers. Daar kan nu nog een nieuwe versie aan worden toegevoegd: de koorbewerking van PA'dam, gemaakt door Benno Bonke. En al luisterend naar

enkele passages besef je hoe voor de hand liggend zo'n koorbewerking is: de stemkleuren, de transparantie van een goed zingend koor, het vloeiende lijnenspel: het past allemaal perfect bij Canto Ostinato. Alsof het ervoor geschreven is.

Twijfels

Toch had artistiek leider en dirigent Maria van Nieukerken aanvankelijk haar twijfels. Van Nieukerken: 'Ik twijfelde of het überhaupt wel gezongen kon worden, of het niet te vermoeiend zou zijn door al die ostinato patronen.'

➤ Ook wilde ik meer klankkleuren toevoegen aan het koor van zestien zangers, daarom hebben we er een paar instrumenten aan toegevoegd: twee marimba's, harp en contrabas. Dat geeft toch iets meer verscheidenheid en scherpte. Zo'n koor klinkt soms toch wat wollig. Maar je hebt gelijk, het werkt eigenlijk verrassend goed! Ten Holt gaf de uitvoerders veel vrijheden. Zo beslissen ze, soms zelf, wanneer ze overgaan van de ene naar de andere frase. Van Nieukerken: 'Dat geeft een heel andere dynamiek. Want zangers moeten, nog meer dan anders, erg gefocust op elkaar zijn.

De dirigent heeft meer een sturende rol en draagt natuurlijk ook zorg voor de juiste balans en tempi! Een van de vrijheden is dat de uitvoerders zelf kunnen beslissen wanneer het stuk is afgelopen, al gaf Ten Holt een aanwijzing mee: een uitvoering moet minimaal 1 uur duren.

Pilot

Van Nieukerken deed alvorens ze haar toestemming gaf eerst een pilot met enkele amateurzangers. 'Ik wilde eerst zeker weten of het echt wel kon en of het zingbaar was. Dat laatste is zeker het geval, al is het zelfs voor de professio-

nele zangers van PA'dam echt een zware klus. Ze moeten zoveel herhalingen zingen, dat is echt heel zwaar voor zangers. Het is bijzonder om te merken dat niet alleen het publiek in een soort trance raakt, maar de zangers ook. Terwijl ze toch ook heel gefocust moeten blijven.' Het resultaat is een meanderende stroom van muzikale patronen die zorgt voor een gevoel van eindeloosheid, wat versterkt wordt door de lange lijnen en doorgaande klanken van de zangers. De muziek verschuift zo langzaam, dat veranderingen soms nauwelijks waarneembaar zijn. Om die veranderingen

PA'DAM

ook visueel te ondersteunen werkt PA'dam in deze versie met videoschermen waarop de bewegingen van de zangers worden bewerkt en uitvergroot. Van Nieukerken: 'We wilden een verbinding maken tussen het stuk zoals het oorspronkelijk is geschreven voor piano en deze vocale bewerking. Een verbinding die de twee werelden representeert.' Pianospelen doe je met je handen. Daarom zien we op de schermen handen die

zich uitstrekken, vingers die zich samenknijpen of juist naar de hemel reiken: een choreografie voor handen.

Vocal experience

Niet voor niets spreekt Van Nieukerken van een vocal experience. Ze zegt: 'Het draait echt allemaal om de beleving. Om een totaalbeleving van de muziek, van de ruimte en van de tijd. We hebben inmiddels behoorlijk wat

ervaring met het uitvoeren van bewerkingen. Zo deden we vorig jaar de Goldbergvariaties en dan merk je dat er, doordat het gezongen wordt, een nieuwe luisterervaring ontstaat. Een vocal experience dus. ||

CANTO OSTINATO – THE VOCAL EXPERIENCE GAAT OP 29 JANUARI IN PREMIÈRE IN TIVOLI VREDENBURG, UTRECHT. OP 21 JANUARI HOUDT PA'DAM EEN CANTO OSTINATO-WORKSHOPDAG VOOR AMATEURZANGERS. LOCATIE: PRINSEKERK ROTTERDAM, AANVANG 10U • WWW.PADAM.NU